

Dlouholetý soudní spor skončil pro obec Nové Heřminovy neúspěšně

Spor vznikl v roce 2014, kdy se obec domáhala u Krajského soudu v Ostravě zrušení rozhodnutí o odstranění rodinného domu včetně stodoly. Návrh však Krajský soud v Ostravě zamítl. Obec proto podala kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu. Ten nyní kasační stížnost Nových Heřminov odmítl jako nedůvodnou. Znamená to další potvrzení zákonného postupu státního podniku Povodí Odry i příslušných správních orgánů ve věci výstavby přehrady Nové Heřminovy.

Čtěte na straně 2

Žijeme v období probíhajících klimatických změn

Letošní rok naplňuje temné předpovědi klimatologů o probíhajících klimatických změnách, které akcelerují a jsou hlubší, než původně prognózovali. Střídající se povodně a sucha se budou do budoucna často opakovat a lze předpokládat, že tyto poruchy klimatu budou stále hlubší a hlubší.

Čtěte na straně 4

VODOHOSPODÁŘI INFORMUJÍ

PROTIPOVODŇOVÁ OPATŘENÍ NA HORNÍ OPAVĚ | 01/2020

Projekt protipovodňových opatření na horní Opavě má vysoký stupeň rozpracovanosti

Vážení občané, po delší odmlce způsobené pandemií COVID-19 máte opět možnost seznámit se s aktuálními informacemi o přípravě a průběhu výstavby opatření na horní Opavě. Úvodem bych vám chtěl popřát pevné zdraví a optimismus, jež potřebujeme ke zvládnutí současné situace, která je pro nás všechna nová.

Státní podnik Povodí Odry jako jeden ze subjektů kritické infrastruktury musel v souvislosti se situací okolo COVID-19 a současně s nařízením vlády ČR přistoupit k nutným opatřením, která co nejvíce eliminovala potenciální šíření koronaviru mezi zaměstnanci podniku. Proto byli vytipováni klíčoví pracovníci a vytvořeny oddělené pracovní skupiny tak, aby byla za všech

okolností zajištěna dodávka vody pro obyvatele a průmysl našeho regionu s připraveností na mimořádné situace, jako jsou například povodně. Podnik – i když v jiném režimu – stále plnil hlavní úkoly. Pokračovali jsme například na poli investičních akcí, do nichž patří i projekt protipovodňových opatření na horní Opavě a příprava realizace vodního díla Nové Heřminovy. V tomto období jste již určitě zaznamenali informace o plánu rozšířit seznam hájených lokalit pro akumulaci povrchových vod v České republice o další přehradní profily s cílem zadržet co nejvíce povrchové vody. Právě v minulém vydání našeho zpravodaje jsme se touto problematikou zabývali a nyní si dovoluji doplnění. V povodí Odry by hájené lokality měly být doplněny

o profil Rybník na Rybníku, přítoku Luhy v Jeseníku nad Odrou, a o profil Stěbořice na Velké, přítoku Opavy v Opavě. Právě profil Stěbořice na Velké by měl dostat zelenou a status hájení se zde překlápí již do podoby přípravy s následně předpokládanou výstavbou, která by mohla být dokončena okolo roku 2030. Nádrž Stěbořice bude doplňovat opatření na horní Opavě a bude plnit více účelů. Bude jednak krajinnotvorným prvkem s možností chovu ryb v akumulačním prostoru, vzniknou zde mokřady a tůně, možnosti pro krátkodobou rekreaci, bude také zásobárnou vody pro zvěř a hasičské sbory, zajistí minimální zůstatkové průtoky v drobném vodním toku Velká, ale zejména i účinné tlumení velkých vod s významným zlepšením protipovodňo-

vé ochrany jak Stěbořic, tak především opavských městských částí Zlatníků a Jaktáře. Velké vodní nádrže – Spálené na řece Opavici, Spálov na Odře a Horní Lomná na Lomné – zařazené již dlouhodobě v generelu hájených lokalit a zapracované do Zásad územního rozvoje Moravskoslezského kraje mohou zůstat do roku 2050 podle dnešního poznání průběhu klimatických změn nadále v režimu hájení a jako případná rezerva pro budoucí generace.

Příprava výstavby nového vodního díla je v současných podmínkách velmi časově náročný proces, který je patrný v rámci celého projektu protipovodňových opatření na horní Opavě. Opatření na horní Opavě ke zmírnění nepříznivých účinků povodní je nutné vnímat

jako soubor opatření od úprav toků, malých vodních nádrží, měřicích stanic, přírodě blízkých opatření, kompenzačních opatření k eliminaci vlivu změny odtokových poměrů na polské území až po klíčový prvek – údolní nádrž Nové Heřminovy. V tomto kontextu lze konstatovat vysoký stupeň rozpracovanosti a s řadou již realizovaných opatření. Mezi ně se řadí dokončené suché nádrže Jelení u obce Karlovice, Lichnov III a Lichnov V v povodí řeky Čižiny a Loďnice u obce Holasovice o celkových nákladech 318 mil. Kč. V roce 2019 byla zahájena výstavba protipovodňových ochranných hrází v obci Holasovice s náklady 100 mil. Kč. Dále bylo v po-

vodí horní Opavy vybudováno sedm limnigrafických stanic a jedna srážko-měrná stanice, které již nyní přenášejí na vodohospodářský dispečink Povodí Odry informace o průtocích a množství srážek v dané lokalitě. V lednu 2019 byla dokončena výstavba levobřežní hráze pod Krnovem se stavebními náklady 20,5 mil. Kč. Na ni nyní navazuje výstavba kompenzační levobřežní hráze na území Polské republiky s náklady na stavební práce ve výši 90 mil. Kč. Stejně tak je v plánu letos zahájit stavbu opatření v prostoru jezu Kunov na řece Opavě, jež zahrnuje také výstavbu nového rybochodu. Předpokládané náklady dosahují 41 mil. Kč.

Státní podnik Povodí Odry je tedy v naplňování vládního usnesení k zabezpečení výstavby opatření na ochranu před povodněmi velice úspěšný. A nyní má před sebou stavby klíčových prvků opatření v povodí horního toku řeky Opavy, tj. výstavbu nádrže Nové Heřminovy a úpravy toků v Zátoru, Branticích a Krnově.

Vážení občané, chtěl bych vás ubezpečit, že i přes stálý odpor části vedení obce Nové Heřminovy musíme a budeme pokračovat v celém projektu protipovodňových opatření na horním toku řeky Opavy. O tom bych vás chtěl přesvědčit na dalších stranách tohoto zpravodaje,

kde si vám dovoluji představit přehled postupu prací na jednotlivých stavbách. Jsme připraveni všechny překážky kladené ze strany vedení obce Nové Heřminovy postupně zdolat. A ještě jedno připomenutí: vláda ČR svým usnesením vyčlenila 425 mil. Kč na kompenzační opatření pro obec Nové Heřminovy. Nezbytnou podmínkou pro přípravu a postupné zhotovení těchto kompenzačních opatření musí být změna přístupu vedení obce k přehradě, přijetí skutečnosti, že stavba nádrže je veřejně prospěšnou stavbou, a aktivní a kladná spolupráce se státním podnikem Povodí Odry.

*Ing. Jiří Tkáč,
generální ředitel státního podniku Povodí Odry*

FOTO: Obec Holasovice - ochranné hráze

Probíhající výstavba ochranných hrází v obci Holasovice. Jejich účelem je ochrana obyvatel a zástavby obce před povodněmi na úroveň odpovídající návrhovému průtoku (Q_{100} ovlivněný transformací VD Nové Heřminovy) s bezpečnostním převýšením min. 0,6 m. Díky tomuto opatření dojde k omezení rozlivů povodňových průtoků na pravém břehu řeky Opavy.

Soudní spor trvající od roku 2014 skončil pro obec Nové Heřminovy neúspěšně

Nejvyšší správní soud – jako nejvyšší instance v rámci správních sporů – zamítl kasační stížnost obce Nové Heřminovy. Spor vznikl v roce 2014, kdy se obec domáhala u Krajského soudu v Ostravě zrušení rozhodnutí o odstranění rodinného domu včetně stodoly. Návrh však krajský soud zamítl a obec poté podala kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu, který zmíněnou kasační stížnost odmítl jako nedůvodnou.

Tímto rozhodnutím tak potvrdil správnost rozhodnutí ostravského krajského soudu a odmítl argumentaci obce. Jádrem argumentace obce byla námitka podjatosti úředních osob příslušného stavebního úřadu. Nejvyšší správní soud k námitce podjatosti úředních osob ve svém usnesení konstatoval: „Skutečnost, že ve správním řízení rozhodoval orgán územního samosprávného celku, sama o sobě nezakládá podjatost úředních osob příslušného orgánu.“ K další námitce týkající se vstupu na pozemek obce za účelem odstranění stavby

Nejvyšší správní soud uvedl: „... souhlas se vstupem na předmětný pozemek byl starostou obce udělen dne 26. července 2013 a ke dni rozhodnutí obou správních orgánů trval. Existující souhlas znamenal, že povolení odstranění stavby nebránila žádná překážka.“

To je jen malý výčet z rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, které má rozsah sedm stran. Podstatnou a důležitou zprávou je další potvrzení zákonného postupu státního podniku Povodí Odry i příslušných správních orgánů.

Touto informací navazujeme na článek uveřejněný ve zpravodaji Vodohospodáři informují v prosinci 2018, který byl nazván Přehrada Nové Heřminovy byla v územním plánu kraje potvrzena. Ústavní soud konstatoval, že nebyla porušena ústavně zaručená práva obce Nové Heřminovy na samosprávu, ochranu majetku a soudní ochranu ve věci vymezení plochy pro opatření ke snížení povodňových rizik na horní Opavě prostřednictvím nádrže Nové Heřminovy v Zásadách územního rozvoje Moravskoslezského kraje.

Ministerstvo dopravy rozhodlo ve prospěch Povodí Odry o povolení zvláštního užívání místní komunikace a také o povolení připojení sousední nemovitosti na místní komunikaci v katastru obce Nové Heřminovy

V současné době byla Ministerstvem dopravy ČR potvrzena rozhodnutí Krajského úřadu Moravskoslezského kraje o povolení zvláštního užívání místní komunikace v k. ú. Nové Heřminovy a o povolení připojení sousední nemovitosti v k. ú. Nové Heřminovy na místní komunikaci.

Tato dvě uvedená rozhodnutí byla posledním chybějícím podkladem pro zahájení územního řízení o umístění vodního díla Nové Heřminovy. V rámci výše uvedených sporů uplatnila obec Nové Heřminovy námitku podjatosti. S tímto názorem obce se však ministerstvo dopravy neztotožnilo. Státní podnik Povodí Odry – jako vládou určený investor protipovodňových opatření na horní Opavě – se tak zase o kousek přiblížil k vydání územního rozhodnutí.

redakce

Kde se aktuálně staví: Pod Krnovem začala výstavba protipovodňové hráze na levém břehu řeky Opavy

Stavba je umístěna na území Polské republiky v obci Branice. Jedná se o levý břeh řeky Opavy v km 64,90–68,44 podle staničení polského správce toku. Celá stavba je vyvolanou investicí v rámci souboru protipovodňových opatření na horní Opavě v místě pod městem Krnovem. Na základě dohody o spolupráci mezi státním podnikem Povodí Odry a Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie (Státní vodohospodářský podnik polské vody) bude stavba realizována a následně převzata podle polského práva a v souladu s polskými stavebnětechnickými normami a předpisy.

Příprava a realizace předmětné stavby, případně jiné aktivity spojené se stavbou dle výše jmenované dohody, bude financována a provedena kompletně na náklady českého partnera, kterým je státní podnik Povodí Odry. Stavba se nachází na polském území a po získání povolení k užívání stavby bude bezúplatně předána polskému partnerovi.

Stavba byla zahájena v jarním období tohoto roku. Rekonstrukce uvedené hráze v délce 2827 m navazuje v místě státní hranice s Českou republikou na nově vybudovanou část hráze na českém území. Zahájení rekonstrukce předcházelo

výběrové řízení na zhotovitele, které bylo realizováno dle zákona o zadávání veřejných zakázek. Výběrové řízení bylo ukončeno elektronickou aukcí, z níž byl vybrán zhotovitel s nejnižší konečnou cenou. Je jím firma Lesostavby Frýdek-Místek a. s.

Zahájení stavby předcházely veškeré kroky, které stanovuje polská legislativa – od zajištění vydání stavebního a vodohospodářského povolení po zajištění zodpovědných osob s oprávněními vykonávat činnost na polském území – a které proces výstavby požaduje. Jedná se například o inspektora dozoru

investice, který musí na stavbě působit jako nezávislá kontrolní osoba dle polských předpisů.

Předání staveniště a samotnému zahájení stavby vytvořilo překážky vyhlášení nouzového stavu v souvislosti s onemocněním COVID-19, které ovlivnilo ekonomický chod většiny států a zároveň bylo důvodem k uzavření hranic mezi státy (včetně hranice s Polskou republikou). Díky společnému úsilí se podařilo zajistit pro zástupce našeho podniku pracovní vstup na území Polské republiky. Obdobné povolení si zajistili také pracovníci zhotovitelské

firmy Lesostavby Frýdek-Místek a. s. Předání staveniště tak úspěšně proběhlo 13. května 2020 za účasti polských partnerů: projektanta stavby, inspektora dozoru investice a zástupce budoucího provozovatele protipovodňové hráze na polském území firmy Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie.

K dnešnímu dni bylo provedeno vykosení 2827 m stávající hráze, ve vytyčeném pruhu staveniště a ze stávající hráze byly odstraněny pařezy po vykácených stromech a jámy po nich byly zasypány a zhutněny v celé délce dotčeného úseku. Zhruba v délce jednoho kilometru byla sejmuta ornice a ta byla uložena na mezideponii. Byly schváleny zeminy pro sypání rekonstrukce hráze a započalo se s dovozem tohoto materiálu na stavbu. Za účasti polského geotechnika pak bylo zahájeno sypání rekonstruované hráze, která se bude zvyšovat a její návodní svah se bude těsnit zemní clonou a bentonitovou rohoží. Pracuje se také na vybudování odvodňovacího příkopu.

Na stavbě, která je vybavena výstražnými a informačními tabulemi, jsou v souladu se schváleným technologickým postupem pravidelně odebírány vzorky zemin ukládaných do hráze k laboratornímu stanovení míry zhutnění ukládaného materiálu. Doložené výsledky vyhovují normám a požadavkům projektové dokumentace. Za správnost prostorového a výškového osazení ochranné hráze a obslužných komunikací zodpovídá geodetický pracovník, který je součástí pracovního týmu zhotovitele.

Výstavba protipovodňové hráze na levém břehu vodního toku Opavy (nazvaná 02.106 Opatření v úseku pod Krnovem, ochrana levobřežního území – Polsko) je součástí staveb tvořících soubor opatření ke snížení povodňových rizik v povodí toku řeky Opavy, jež jsou přílohou usnesení vlády č. 251 ze dne 16. dubna 2014. Její financování je plně hrazeno z dotačního programu Ministerstva zemědělství ČR Podpora prevence před povodněmi IV.

Dokončení realizace je smluvním termínem stanoveno na říjen 2021.

redakce

Žijeme v období probíhajících klimatických změn

Vážení čtenáři, letošní rok naplňuje temné předpovědi klimatologů o probíhajících klimatických změnách, které akcelerují a jsou hlubší, než původně prognózovali.

Po mírné zimě 2019/2020, která se vyznačovala nízkými zásobami vody vázanými na sněhové zásoby, kterých bylo jak v Jeseníkách, tak Beskydech nebývale málo, nastoupilo suché jaro beze srážek se vznikem hlubokého krajinného sucha. To na přelomu dubna a května začalo přecházet v sucho hydrologické, které se projevuje zejména nedostatkem průtoků ve vodních tocích. Následující měsíc květen byl extrémně bohatý na srážkové úhrny (v Jeseníkách spadlo od 50 do 90 mm a v Beskydech 150 až 260 mm vody za měsíc). Počátkem června tyto srážky přešly v přívalové deště (první červnový víkend byly zaznamenány úhrny vody 80 až 110 mm), které v povodí Odry rozvodnily menší potoky a potůčky na horní Moravici s Podolským potokem na Rýmařovsku, dále na horním povodí Bělé na Jesenicku a zvýšené průtoky byly zaznamenány i na bystřinách odvodňujících Rychlebské hory na Javornicku.

srážek, což souvisí s konstatováním, že Česká republika je tzv. střechou Evropy. Primárně do naší republiky žádné řeky nepřitékají, jsme proto závislí pouze na srážkách, které zčásti vytvářejí povrchový odtok a zčásti zasakují do podze-

jích nástupní větve a dopady. Historie nás učí, že pokud jsou extrémy hluboké, pak přes optimální stav krajiny – a za takový můžeme považovat stav krajiny od středověku až minimálně po „průmyslovou revoluci“ – dochází ke katastrofálním

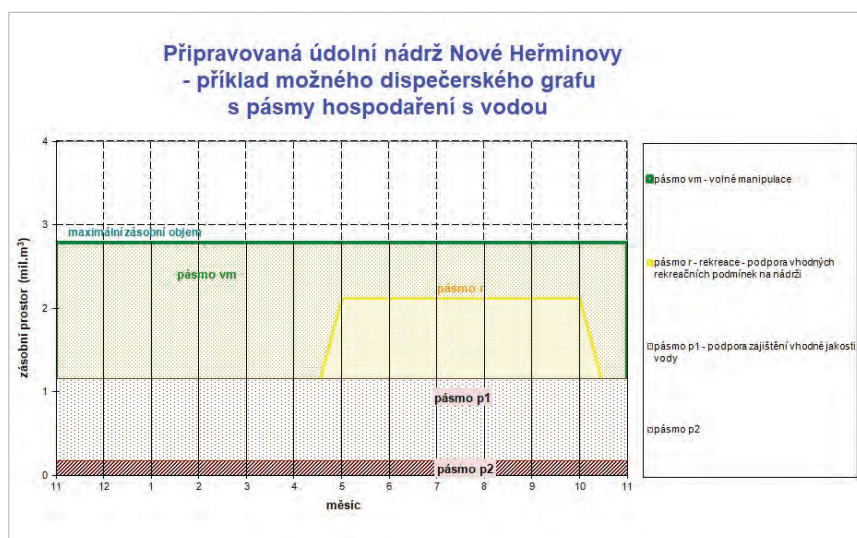
prostřednictvím se určuje, které její období je přiléhavé současným klimatickým podmínkám, může se na ně i upravit. Předpokládá se u ní zvýšený výpar, prodloužené vegetační období či zvýšená evapotranspirace rostlin. Z takto upravené a očištěné řady lze pak statisticky generovat řadu o délce 1000 let, z níž vyplynou extrémní jevy, které lze očekávat, a na ně je pak nádrž navrhována. Nejinak tomu bylo i u přípravy vodní nádrže Nové Heřminovy. Tato nádrž bude garantovat a účinně tlumit velkou stoletou vodu ve svém přehradním profilu z 209 na 100 m³/s, v Krnově z 225 na 150 m³/s a v Opavě z 388 m³/s na 330 m³/s. Zároveň bude bezpečně převádět tzv. kontrolní povodňovou vlnu, která se předpokládá na úrovni $Q_{10\,000}$ a v profilu přehrady byla stanovena na 730 m³/s. Obdobně bude zásobní prostor zajišťovat v období sucha nalepšovací účinek 850 l/s, který bude posilovat průtoky v řece Opavě od profilu hráze až po soutok řeky Opavy s Moravicí pod městem Opavou s prakticky 100% zabezpečeností. Množství 850 l/s bude sloužit pro posílení ekologické funkce vodního toku s možností odběrů vody budoucími zájemci, a to v množství zhruba až 300 l/s, což lze využít k závlaze, ale i průmyslové výrobě. Nádrž Nové Heřminovy bude tvořena betonovou tížní hrází trojúhelníkového tvaru, která bude mít výšku 26,5 metru, její zásobní objem včetně stálého nadržení bude činit 2,99 mil. m³ a bude dosahovat výšky hladiny 12,4 metru. Zbylých 14 metrů pak zajistí retenční objem k tlumení velkých vod a bude mít 11,33 mil. m³. Celkový objem nádrže pak bude činit 14,32 mil. m³.

Proč musí být nádrž Nové Heřminovy betonová, a nemůže být zemní?

Aby byla bezpečná a odolávala náhlým změnám hladiny během povodní. Ty mohou dosahovat až 14 metrů, a to během velmi krátké doby, a přitom povodně na přehradu mohou působit i několik desítek hodin, kdy hladina nastoupá a opětovně bude snížena, aby byla nádrž připravena na další povodeň.

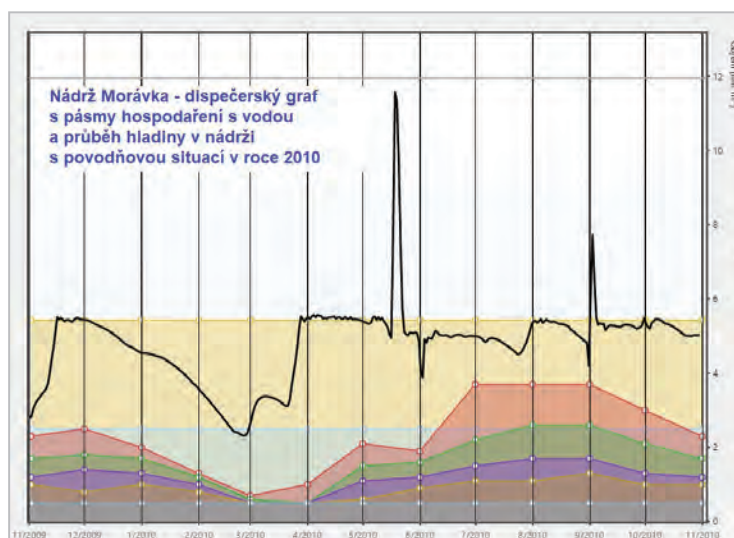
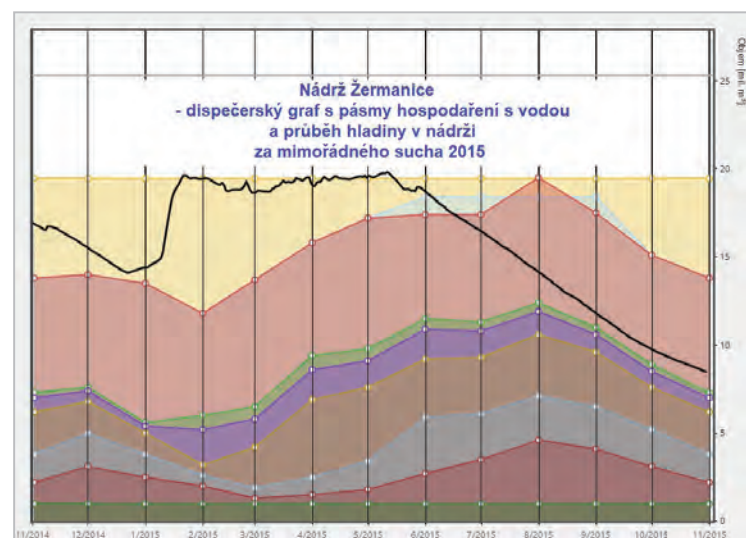
Vážení čtenáři, je nutné zdůraznit, že základní parametry nádrže Nové Heřminovy byly komplexním vodohospodářským řešením stanoveny již v rámci investičního záměru v roce 2009 a jsou neměnné, protože vodohospodáři vždy musejí uvažovat dlouhodobě a vodní díla, která významně přetvářejí kulturní krajinu, je potřeba připravit na funkce, které budou vyhovovat desítky až stovky let do budoucna.

redakce

mi a utvářejí hladinu podzemních vod. Pro vaši lepší orientaci si můžeme sucho rozdělit na sucho meteorologické (vzniká nedostatkem srážek), které přechází v sucho krajinné (srážky chybí na zemědělské, lesní a další půdě), a sucho hydrologické, kdy je nedostatek vody v řekách a s určitým zpožděním vzniká i nedostatek podzemních vod. Všechny

povodním a extrémnímu suchu. O tom vypovídají i historické kroniky, z nichž klimatologové zjednodušeně vyvozují, že nyní žijeme v období 500letého sucha, i když nejstarší měřené záznamy jsou zhruba dvoustleté. Proto na výše popsaná opatření v krajině musejí navazovat opatření technická. Mezi ně můžeme řadit úpravy toků ve městech a obcích,

Všechny zde uvedené informace jsou charakteristické pro probíhající klimatickou změnu a je vysoce pravděpodobné, že se situace budou opakovat a tzv. poruchy klimatu budou stále hlubší a hlubší.

Pokud se nyní podíváme na extrémní jevy, můžeme je rozdělit na povodně a sucho. V našich zeměpisných šířkách mají povodně dva základní projevy, a to jsou přívalové povodně postihující malé území za krátké časové období a regionální povodně s působností na části našeho povodí (v jesenické části nebo beskydské části), případně na celém povodí. Pro sucho je typické, že v našich podmínkách vzniká nedostatkem

tyto kategorie sucha pak uzavírá sucho, kterého se musíme nejvíce obávat, a to je socioekonomické sucho. To je fáze, v níž už není zajištěna dodávka vody pro obyvatele a průmysl.

Jak se těmto extrémním jevům bránit?

Vodohospodáři státního podniku Povodí Odry jsou přesvědčeni, že jedinou obranou je komplexní přístup k dané problematice. Prakticky to znamená prosazovat úpravy v krajině s mokřady, tůňemi, remízky, renaturacemi a revitalizacemi toků, menšími lány způsobem jejich obdělávání, a to zejména komplexními pozemkovými úpravami. Tato opatření do určité míry oddalují nástup extrémních jevů (povodní či sucha) a zmírňují je-

kteří se historicky rozrostly v údolních nivách řek a potoků, a zejména výstavbu údolních nádrží. Většina údolních nádrží má více účelů. To znamená, že zajišťují zásobní funkci jak pro požadované odběry, tak pro zajištění minimálního zůstatkového průtoku v řece pod nádrží, dále vytvářejí mikroklima, krajinotvorný prvek, úkryty a životní prostor pro rostliny a živočichy vázané na vodu, možnosti rekreace, výroby elektrické energie a samozřejmě účinně tlumí velké vody. Výhodou těchto zařízení je, že lze definovat taxativně jejich parametry a pásmo jejich účinnosti. Kupříkladu pro zásobní funkci se připravuje hydrologická řada dlouhodobých průtoků, která mívá délku okolo sta let. Takováto řada se analyzuje a jejím